

LOKALNY AMBASADOR
PRAW DOKTORANTA 4.0
www.prawadoktoranta.pl

INFORMATOR

w związku z umorzeniem przewodów doktorskich i wygaszeniem studiów doktoranckich

r.pr. Barbara Pietrzyk-Tobiasz

Warszawa, 28 listopada 2024 r.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych w 2024 r. od Ministra Nauki w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789), dalej jako: „ustawa o stopniach”;
2. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2183), dalej jako: „PSW”;
3. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669 z późn. zm.), dalej jako: „PWPSWiN”;
4. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.), dalej jako: „PSWiN”;
5. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1672), dalej jako: Ustawa o zmianie ustawy;
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. 2018 poz. 261).

31 grudnia 2024 r.

Termin graniczny umorzenia przewodów doktorskich i wygaszenia studiów doktoranckich

Na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw wprowadzone zostały zasadnicze zmiany dotyczące studiów doktoranckich, tj. przedłużono termin prowadzenia przewodów doktorskich do 31.12.2024 r. i przedłużono termin wygaszenia studiów doktoranckich do 31.12.2024 r.

Zgodnie z informacjami ze strony Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, **nie przewiduje się przedłużenia ww. terminu** - [Informacja w sprawie obowiązującego terminu prowadzenia studiów doktoranckich i wszczętych przewodów doktorskich](#).

1. Co w sytuacji, jeśli nie zdążę obronić się w tym terminie?

W tym zakresie istotne jest, czy kandydat ubiega się o stopień doktora w trybie przewodu doktorskiego czy też postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Wyjaśnienie

W aktualnym stanie prawnym istnieją dwie procedury w ramach, których możliwe jest nadawanie stopnia naukowego doktora:

- 1) **przewód doktorski**, w przypadku osób, które otworzyły przewód doktorski do 30 kwietnia 2019 r.,
- 2) **postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora**, w przypadku osób, które wszczęły postępowanie w sprawie nadania stopnia po 30 września 2019 r., absolwentów szkół doktorskich i osób ubiegających się o stopień eksternistycznie (zob. [Przewody doktorskie oraz postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora – Poradnik Krajowej Reprezentacji Doktorantów – LAPD 3.0](#)).

Jeśli ubiegasz się o stopień doktora w trybie przewodu doktorskiego, to Twój przewód zostanie umorzony.

Jeśli ubiegasz się o stopień doktora w trybie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora, to termin 31 grudnia 2024 r. nie ma wpływu na przebieg Twojego postępowania. Jest on istotny jedynie w kontekście ponoszenia ewentualnych kosztów procedury.

2. Czy szczególne okoliczności, np. choroba kandydata bądź promotora skutkująca opóźnieniami w pracy badawczej może być przesłanką do wydłużenia terminu zakończenia prowadzenia przewodu doktorskiego?

Niestety, termin graniczny przypadający na 31 grudnia 2024 r. wynika z powszechnie obowiązujących przepisów. Zatem szczególne okoliczności w konkretnej sprawie nie będą mogły stanowić przyczyny dla przedłużenia wskazanego terminu.

3. Czy w razie umorzenia przewodu doktorskiego możliwe jest wszczęcie kolejnego postępowania w celu uzyskania stopnia doktora?

Brak jest prawnych przeszkód do wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora po umorzeniu przewodu doktorskiego w związku z nadejściem terminu 31 grudnia 2024 r. Będzie to jednak odbywać się poza studiami doktoranckimi.

Wyjaśnienie

W obecnym stanie prawnym ukończenie studiów doktoranckich powiązane jest z uzyskaniem stopnia doktora w czasie ich trwania. Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 10 PSW - studia trzeciego stopnia to studia doktoranckie, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia. Co za tym idzie, stopień doktora można uzyskać w ramach studiów doktoranckich (co prowadzi do ich ukończenia) bądź poza nimi (w razie skreślenia z listy doktorantów).

4. Czy dopuszczalne jest wszczęcie kolejnego postępowania po umorzeniu przewodu w oparciu o tę samą rozprawę doktorską?

Co do zasady tak, jednak z pewnymi wyjątkami.

Zgodnie z art. 193 ust. 5 PSWiN, w przypadku niedopuszczenia do obrony rozprawy doktorskiej albo wydania decyzji o odmowie nadania stopnia doktora, ta sama rozprawa

nie może być podstawą do ponownego ubiegania się o nadanie stopnia doktora. Również w ustawie o stopniach dotyczącej przewodów doktorskich obowiązywał przepis, w myśl którego nieprzyjęta rozprawa doktorska nie mogła być podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia doktora w innych jednostkach organizacyjnych (art. 14 ust. 3 ustawy o stopniach). W konsekwencji, **sam fakt złożenia rozprawy doktorskiej w ramach przewodu doktorskiego bądź pracy nad danym tematem bez złożenia rozprawy po jego zakończeniu/umorzeniu nie eliminuje możliwości wykorzystania jej w ramach innego postępowania awansowego.**

W tym zakresie warto wskazać na stanowisko Ministerstwa Edukacji i Nauki, zgodnie z którym: „Jeśli zatem nie nastąpiła odmowa przyjęcia rozprawy doktorskiej przez podmiot doktoryzujący, nie istnieją - w opinii resortu - przesłanki uniemożliwiające wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora zgodnie z PSWiN na podstawie rozprawy przygotowywanej (w całości lub w części) w poprzednim, umorzonym lub zamkniętym postępowaniu (tj. przewodzie doktorskim) oraz przy spełnieniu przez kandydata wymagań określonych w art. 186 ust. 1 pkt 1-3 PSWiN (zgodnie z art. 189 PSWiN)” – zob. [LINK](#).

5. Czy postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora po 31 grudnia 2024 r. mogą wszczęć w każdym podmiocie doktoryzującym?

Tak, nie ma co do tego prawnych przeszkód.

6. Czy po 31 grudnia 2024 r. wszczęte postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora będzie odpłatne dla byłych uczestników studiów doktoranckich?

W tym zakresie prezentowane są różne poglądy i stanowiska.

Stanowisko Rzecznika Praw Doktoranta KRД

W ocenie Rzecznika Praw Doktoranta z przepisów prawa powszechnie obowiązującego bezsprzecznie wynika, że osoby, które rozpoczęły studia doktoranckie przez rokiem akademickim 2019/2020 i jednocześnie zakończyły tok kształcenia na studiach doktoranckich nie mogą zostać obciążone kosztami postępowania w sprawie nadania stopnia doktora bez względu na termin wszczęcia postępowania i obrony rozprawy doktorskiej. (zob. [Opinia prawna w przedmiocie kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia](#)).

Stanowisko to podzielił **Rzecznik Praw Obywatelskich** ([LINK](#)) oraz **Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich** (pismo z dnia 12 lipca 2023 r. znak KRASP/153/2023 skierowane do Przewodniczącego KRД).

Z opinii tej wynika, że **jeśli odbyłeś/odbyłaś wszystkie zajęcia przewidziane programem kształcenia, niezależnie od tego, kiedy uzyskasz stopień doktora – masz prawo do nieodpłatnej obrony.**

Stanowisko Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

W przypadku uczestnika studiów doktoranckich takie postępowanie wszczyna złożenie wniosku o wyznaczenie promotora (art. 179 ust. 7 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 z późn. zm.)) i musiałoby to nastąpić w trakcie trwania studiów doktoranckich.

W opinii Ministerstwa, opłaty za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora nie pobiera się od osoby, która w ramach (tj. w trakcie) kształcenia na studiach doktoranckich – a więcej mając status uczestnika studiów doktoranckich – złożyła rozprawę doktorską (art. 179 ust. 9 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 z późn. zm.)).

Tym samym, w przypadku wszczęcia (nowego) postępowania w sprawie nadania stopnia doktora - już na podstawie aktualnie obowiązującej, tj. ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, i złożenia rozprawy przygotowanej w ramach studiów doktoranckich, mając status uczestnika studiów doktoranckich, procedura awansowa jest bezpłatna, nawet jeśli zakończy się po 31 grudnia 2024 r.

(...)

Wskazane zwolnienie z opłaty nie dotyczy także osób, które w czasie trwania studiów doktoranckich nie wszczęły postępowania w sprawie nadania stopnia doktora, natomiast uczyniły to dopiero po skreśleniu ich z tychże studiów i w konsekwencji rozprawa doktorska przygotowywana jest/będzie wyłącznie w trybie eksternistycznym (a nie w ramach kształcenia na studiach doktoranckich).

Zob. [Informacja w sprawie obowiązującego terminu prowadzenia studiów doktoranckich i wszczętych przewodów doktorskich](#)

Z opinii tej wynika, że **jeśli w trakcie trwania studiów doktoranckich złożyłaś/złożyłeś rozprawę doktorską (niezależnie od trybu postępowania), to wówczas jest objęty zwolnieniem z kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.**

Co zrobić w przypadku ww. rozbieżności?

W takiej sytuacji niezwykle pożądane jest podjęcie odpowiednich działań przez samorząd doktorantów w celu uwzględnienia przez podmiot doktoryzujący prodoctoranckiej wykładni prawa.

7. Czy w sytuacji, kiedy nie spełniam przesłanek zwolnienia z opłat za postępowanie awansowe mam jakieś możliwości zmniejszenia bądź zniesienia opłaty?

Zgodnie z art. 182 ust. 5 PSWiN, w uzasadnionych przypadkach rektor, dyrektor instytutu PAN, dyrektor instytutu badawczego lub dyrektor instytutu międzynarodowego może zwolnić z opłaty w całości lub w części.

W świetle treści powyższego przepisu, możliwe jest podjęcie starań o zwolnienie z opłaty przez rektora bądź dyrektora instytutu. Trzeba jednak podkreślić, iż jest to rozstrzygnięcie uznaniowe – które zależy od tzw. swobodnego uznania oraz treści właściwego aktu (regulaminu) normującego postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Wzór wniosku o zwolnienie znaleźć można w publikacji: W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. Kuliński (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, Warszawa 2024. ([LINK](#))

8. Jakie są najważniejsze różnice między przewodem doktorskim a postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora dla osób, które rozpoczęły kształcenie doktorskie przed rokiem 2019/2020?

W postępowaniu ws. nadania stopnia doktora:

- ✓ sporządza się 3 zamiast 2 recenzji (art. 190 ust. 2 PSWiN) - dla nadania stopnia konieczne jest, aby co najmniej dwie z nich były pozytywne
- ✓ egzaminy doktorskie mają charakter fakultatywny (art. 186 ust. 1 pkt 5 i art. 192 ust. 3 PSWiN)
- ✓ zasadniczy przebieg postępowania określa akt uchwalony przez senat bądź radę naukową (art. 192 ust. 2 PSWiN)

Warto również pamiętać, że zgodnie bowiem z art. 179 ust. 8 PWPSWN, w przypadku osób, które rozpoczęły studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020 i ubiegają się o nadanie stopnia doktora na tzw. nowych zasadach, efekty uczenia się w zakresie znajomości nowożytnego języka obcego są potwierdzane na zasadach dotychczasowych.

Oznacza to więc, że aktualna będzie treść art. 12 ust. 1 pkt 4 oraz ust 2 pkt 3 ustawy o stopniach, który wskazuje, że efekt znajomości nowożytnego języka obcego potwierdzany jest poprzez egzamin z nowożytnego języka obcego lub certyfikat potwierdzający znajomość nowożytnego języka obcego określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

9. Od kiedy mogę posługiwać się stopniem doktora?

Zgodnie z art. 178 ust. 1 PSWiN, stopień naukowy albo stopień w zakresie sztuki **nadaje, w drodze decyzji administracyjnej**: 1) w uczelni – senat lub inny organ uczelni, o którym mowa w art. 28 ust. 4; 2) w instytucie PAN, w instytucie badawczym oraz w instytucie międzynarodowym – rada naukowa.

W doktrynie podkreśla się, że „Decyzja taka – aby obowiązywała względem strony postępowania – musi zostać w należyty sposób jej doręczona. Dla spełnienia tego warunku nie jest wystarczające np. opublikowanie uchwały organu właściwego w sprawach nadawania stopni na stronie internetowej podmiotu doktoryzującego (habilitującego). W przypadku decyzji, która przyznaje stopień doktora (stopień doktora habilitowanego), jeśli organ z urzędu odstąpi od jej uzasadnienia na mocy art. 107 § 4 KPA, tj. wówczas, gdy decyzja taka uwzględniła w całości żądanie strony – staje się ostateczna z chwilą jej doręczenia (art. 127 § 1a KPA). Warto jednak zaznaczyć, że dotyczy to wyłącznie postępowań wszczętych od 12.5.2023 r. (art. 17 ust. 1 ustawy z 26.1.2023 r. o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych, Dz.U. poz. 803). Decyzja taka nie jest jednak prawomocna i może być przedmiotem skargi do sądu administracyjnego.” (P. Mroczkowski (w:) W. Kiełbasiński, B. Pietrzyk-Tobiasz, M. W. Kuliński (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny. Komentarz | Linia orzecznicza, Warszawa 2024, art. 178, Legalis.).

Co do zasady, z chwilą doręczenia decyzji o nadaniu stopnia można posługiwać się już formalnie stopniem doktora.

10. Kiedy po obronie mogę spodziewać się otrzymania dyplomu doktorskiego?

W orzecznictwie wskazuje się, że: "W treści przepisu art. 179 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce nie przewidziano terminu, w jakim ma nastąpić wydanie dyplomu doktorskiego. Skoro ustawa nie przewidziała terminu wydania dyplomu doktora, jego wydanie **powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki**, choć nie wcześniej niż po nadaniu

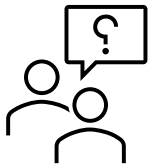

odpowiedniego stopnia". (Wyrok WSA w Krakowie z 17.04.2023 r., III SAB/Kr 121/22, LEX nr 3557240.).

Określenie „bez zbędnej zwłoki” nie oznacza, że sprawa ma być załatwiona natychmiast, ale tak szybko, jak jest to możliwe. Pracownik organu nie może zatem odłożyć załatwienia sprawy do dnia upływu ustawowego terminu jej załatwienia, ale powinien załatwić ją w jak najkrótszym terminie (R. Hauser, Terminy załatwiania spraw w k.p.a. w doktrynie i orzecznictwie sądowym, RPEiS 1997, nr 1, s. 1, P. M. Przybysz [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2023, art. 35.).

Niniejsza informator ma walor doradczo-informacyjny, nie ma natomiast charakteru wiążącej wykładni prawa.

Stan prawny: 28 listopada 2024 r.

Potrzebujesz pomocy prawnej?

Jesteśmy do dyspozycji pod adresem rzecznik@krd.edu.pl – napisz do nas i opisz swój problem lub wątpliwość!

/-/

*r.pr. Barbara Pietrzyk-Tobiasz
zastępca Rzecznika Praw Doktoranta
Krajowej Reprezentacji Doktorantów*